

LEDENVERGADERING - EXPRESSIEONDERWIJS - MOER

Aan alle leden van de VON,

De ledenvergadering is dit jaar op zaterdag 8 mei 1976 van 10.00 u - 16.00 u in de Kargadoor in Utrecht. Utrecht ligt heel centraal, en U kunt vanaf het station in tien minuten naar de Kargadoor, Oudegracht 36, lopen.

We hopen dan ook dat er heel veel leden zullen komen, zowel voor het thematische gedeelte als voor het huishoudelijk gedeelte. Ze zijn het allebei waard.

Het thema van de dag is expressieonderwijs. Voor de uitwerking van dit thema heeft het bestuur een beroep gedaan op zes leden die bijzonder in expressie geïnteresseerd zijn. Deze zes mensen zijn:

- 1 Ellen Loos, hoofdkleuterleidster te Dordrecht.
- 2 Toos Versantvoort, hoofd van een lagere school te Oss.
- 3 Jan Boland, leraar creatieve taalvaardigheid aan de lerarenopleiding te Groningen.
- 4 Peter van Lint, docent taalbeheersing aan het Nederlands instituut te Groningen.
- 5 Ton Konings, docent dramatische vorming aan een pedagogische akademie te Eindhoven en Roermond; lid CML voor dans, mime en drama.
- 6 Hans van Dam, docent taalbeheersing aan een lerarenopleiding te Amsterdam.

Uit het feit dat er zes begeleiders zijn kunt U al opmaken dat er veel in subgroepen gewerkt zal worden. 's Morgens komen er drie subgroepen:

- a kleuteronderwijs en lager onderwijs
- b lbo, mavo, havo en vwo
- c klos, pedagogische akademie en lerarenopleiding.

In deze ochtendsubgroepen worden de problemen rond het expressieonderwijs toegespitst op het eigen schooltype. U kunt dus gewoon praten over uw eigen lespraktijk. 's Middags komen er ook drie subgroepen, maar dan worden de deelnemers van de verschillende schooltypen juist niet gescheiden. VON-leden moeten weten wat er in de andere schooltypen bij het expressieonderwijs gebeurt, om longitudinaal te kunnen werken.

Het is de bedoeling dat er niet alleen gepraat wordt over expressieonderwijs maar dat er ook iets aan expressie gedaan wordt op deze dag. Alle creatieve leden van de VON komen nu zeker!

We nemen ruim de tijd voor het thema: van 10.00 u - 14.45 u, met alleen een onderbreking van drie kwartier voor de lunch. Van 14.45 u - 15.00 u is er een theepauze

en daarna volgt het huishoudelijk gedeelte.

Bij het huishoudelijk gedeelte komen kort aan de orde:

- notulen van de najaarsledenvergadering
- begroting
- bestuursaanvulling. Truus van den Heuvel wil de VON gaan vertegenwoordigen in de CMM. Ze is daarom een kandidaat voor het bestuur.

Daarna wordt het nieuwe beleid van MOER uitvoerig besproken. De MOER-redactie presenteert zelf haar nieuwe beleid. Als U dus mee wilt praten over hoe MOER moet worden, dan is hier uw kans. Vertel de redactie precies welke artikelen U wel aardig vindt en welke niet, en waarom.

Tot ziens op de ledenvergadering.

BELEIDSNOTA

1 De VON in 1974 en 1975

1.1. TERUGBLIK

Op 3 november 1973 werd door de ledenvergadering het beleid voor 1974 en 1975 vastgesteld. Dit beleid is vastgelegd in de beleidsnota die werd gepubliceerd in Moer 1973: 4 (blz. 149 v.v.) en in een slechts aan nieuwe leden toegestuurde VON-informatie.

Het grootste deel van de plannen voor deze jaren is uitgevoerd. Zonder uitputtend te zijn noemen we:

- op verschillende plaatsen in ons land zijn regionale groepen ontstaan; daarnaast zijn er nog enkele regio's in oprichting;
- MOER verschijnt zes maal per jaar; in plaats van vier keer;
- er is een CMM-volggroep ontstaan, die het doen en laten van de CMM kritisch volgt; een vertegenwoordiger van de VON heeft zitting in de CMM;
- er is een huishoudelijk reglement samengesteld;
- onderwerpen als integratie kleuter/basisonderwijs, emancipatorisch onderwijs, toets- en selectieproblematiek en de integratie van moedertaalonderwijs in andere vakken zijn ruimschoots aan de orde geweest in onze publikaties, op regionale bijeenkomsten, op konferenties en in kwikgroepen.

Sommige plannen zijn minder uit de verf gekomen. We denken hierbij aan:

- de middenschoolproblematiek: hier is te incidenteel aandacht aan besteed om tot een duidelijke standpuntbepaling te kunnen komen;
- speciale kontakten met de Samenwerkende Landelijke Pedagogische Centra, de regionale centra en andere onderwijsorganisaties zijn er weinig geweest, ondermeer omdat de meeste van deze organisaties eveneens vertegenwoordigd zijn in de CMM;
- op het gebied van spellingvereenvoudiging is weinig ondernomen:

het bestuur staat op het standpunt dat spellingaktie alleen doelmatig is als ze gevoerd wordt door de Nederlandse Federatie van Onderwijsvakorganisaties, de Vereniging voor

Wetenschappelijke Spelling, Levende Talen en de VON gezamenlijk;

- de verzorging van MOER laat te wensen over: lang niet alle afleveringen verschijnen op tijd, terwijl bovendien m.b.t. zetfouten en lay-out nog het een en ander verbeterd kan worden;
- het ontstaan van kwikgroepen is gestimuleerd, maar ondanks de propaganda ontstaan ze nauwelijks meer. Momenteel valt een duidelijke verschuiving te constateren naar het oprichten van regionale groepen;
- de functie van de War moet nog steeds nader worden gezien;
- het bestuur is er niet in geslaagd in de vakatures voor het LBO en het Vormingswerk te voorzien.

1.2. DE VON OP DIT MOMENT

Als we de ontwikkeling van 1974 en 1975 samenvatten, kunnen we zeggen dat de VON 'meer vereniging' is geworden. Daarbij denken we niet zozeer aan het ledenaantal, dat op het ogenblik rond de 3500 schommelt, als wel aan het karakter van de vereniging: zowel de structuur als de ideeën van de VON zijn wat meer vast komen te liggen. Deze ontwikkeling van 'meer aktiegroep' naar 'meer vereniging' ligt ten grondslag aan de volgende aspecten van de verenigingsstructuur zoals die nu is:

- Het aantal leden dat alleen informatie wil hebben (wel eens geringschattend 'konsumptieve leden' genoemd) neemt toe naarmate de vereniging groter wordt. Dit gaat ten koste van het aktiekarakter. Hierdoor is het gevaar niet denkbeeldig dat er een verwijdering ontstaat tussen de 'top' van de vereniging en de basis, die uitsluitend geïnformeerd wil worden. Een gevolg van deze ontwikkeling zou zijn dat op langere termijn slechts enkelen het gezicht van de VON gaan bepalen.
- De Verenigingsstructuur biedt anderzijds voldoende mogelijkheden om verwijdering tussen top en basis te voorkomen. Met name door de grote vrijheid van kwikgroepen en regionale groepen 'rommelt' er aan de basis van alles. Wat officiëler geformuleerd: er wordt zeer divergent gewerkt. Het bestuur probeert hierin lijnen te ontdekken en tracht de gesignaleerde ontwikkelingen te bundelen tot een beleid dat weer aanzet tot nieuwe activiteiten en reeds bestaande activiteiten stimuleert, om zodoende het aktiekarakter van de vereniging te versterken.
- Op deze manier is het mogelijk gebleken een beleid te voeren dat gedragen wordt door de leden en dus ook als zodanig kan worden gepresenteerd. Het beleid is van een zodanig gehalte dat er naar de VON geluisterd wordt en dat de VON om advies wordt gevraagd over zaken die betrekking hebben op het moedertaalonderwijs.
- De toename van het ledental en het stijgende aanzien van de vereniging naar buiten toe kunnen leiden tot het innemen van kleurloze standpunten of tot het instemmen met kwalijke overheidsbeslissingen. Daar staat tegenover dat de ideeën van de VON inmiddels duidelijker gestalte hebben gekregen, zodat de kans op identiteitsverlies klein is.

Al met al is de VON een vereniging geworden die door haar ledenaantal en haar activiteiten in de afgelopen jaren aan invloed heeft gewonnen en bovendien door haar structuur in staat is om vanuit het onderwijsveld haar visie op het moedertaalonderwijs te geven.

2 Uitgangspunten voor het beleid in 1976 en 1977

Het beleid voor de komende jaren is gebaseerd op ideeën die al bij de oprichting van de VON belangrijk waren en op ideeën die tijdens het laatste kongres voor het eerst uitgebreid besproken zijn.

2.1. DE LONGITUDINALITEIT VAN HET MOEDERTAALONDERWIJS

Hoewel het kind in alle schooltypen moedertaalonderwijs krijgt, dreigen we de konsekventies van de longitudinaliteit voor het dagelijks onderwijs uit het oog te verliezen. Bij elke overgang van de ene school naar de andere verandert het moedertaalonderwijs van karakter. Iedere volgende school kent naast nieuwe leerstof ook nieuwe didactische werkvormen.

Het taalonderwijs verloopt hierdoor schoksgewijs, terwijl de individuele taalgroei toch alleen kan slagen als de overgangen geleidelijk plaatsvinden. Bovendien wordt de winst die het kind op de ene school heeft behaald doordat er gedifferentieerd onderwijs gegeven wordt, op de volgende school weer teniet gedaan, omdat daar verondersteld wordt dat voor alle kinderen de beginsituatie gelijk is.

Hoewel de VON vanaf het allereerste begin longitudinale uitgangspunten heeft gehad, laat de spreiding van de leden over de verschillende onderwijssoorten te wensen over. Met name het kleuter/basisonderwijs is nog onvoldoende vertegenwoordigd. Het is daarom wenselijk dat de VON zich in sterkere mate dan voorheen op deze categorie gaat richten.

2.2. DE LATITUDINALITEIT VAN HET MOEDERTAALONDERWIJS

Het moedertaalonderwijs staat niet geïsoleerd in de school. Bij alle andere vakken (behalve misschien bij de vreemde talen) is de moedertaal ook voertaal. Gedurende meerdere jaren hebben leraren die hun onderwijs geven in de moedertaal zich tijdens het kongres op dit gemeenschappelijke aspect bezonnen.

Dit alles is echter niet voldoende. Pas als het moedertaalonderwijs gekoppeld wordt aan de andere vakken, bijvoorbeeld in de vorm van projektonderwijs, kan de communicatieve kant van het taalonderwijs voldoende aan bod komen. Het deelraamleerplan voor het LBO van het APS gaat al deze richting uit. Daarnaast kan bijvoorbeeld gedacht worden aan analyse van het taalgebruik in het door de uitgevers op de markt gebrachte materiaal voor dokumentatiecentra in het basisonderwijs.

2.3. DE RELATIE TUSSEN DE DOELEN VAN MOEDERTAALONDERWIJS EN DE MAATSCHAPPIJ

De VON staat op het standpunt dat de moedertaalonderwijsdoelen gezien moeten worden in relatie tot het maatschappelijke kontekst. De meningsvorming hierover begint binnen de VON op gang te komen rond het thema 'emancipatorisch moedertaalonderwijs'. Op grond van de tot nu toe gevoerde discussie menen we te mogen vaststellen dat het doel van (moeder)taalonderwijs in geen geval gelegen mag zijn in uitsluitend bevestigen van de bestaande maatschappij. Wil het onderwijs een bijdrage leveren tot het verminderen van de maatschappelijke ongelijkheid en onrechtvaar-

digheid, dan zal het vermaatschappelijkt moeten worden. Dan zal het onderwijs leerlingen vertrouwd moeten maken met het uitwisselen van ervaringen, gevoelens en kennis om samen met een ander op voet van gelijkwaardigheid problemen op te lossen. Het bestuur streeft ernaar om binnen de vereniging een duidelijk standpunt m.b.t. het begrip 'emancipatie' te laten uitkristalliseren.

De drie bovengenoemde uitgangspunten moeten vooral in het veld gestalte krijgen en gerealiseerd worden. Mensen voor wie het onderwijs dagelijks werk is, moeten binnen de VON over moedertaalonderwijs en over de relatie tussen onderwijs en maatschappij kunnen praten en lezen. Dit 'gerommel aan de basis' moet niet uitsluitend theoretisch van karakter zijn; uitgangspunt en eindpunt van alle activiteiten is de dagelijkse lespraktijk.

Samenvattend kunnen we zeggen: longitudinaliteit, latitudinaliteit en het bezien van onderwijsdoelen in hun maatschappelijke kontekst zijn de uitgangspunten voor een leerplanontwikkeling aan de basis.

3 AKTIVITEITEN in 1976 en 1977

3.1. REGIONALISERING

Als belangrijk middel tot het versterken van het veldkarakter van de vereniging ziet het bestuur de regionalisering.

Voor veel leden is het een probleem hoe ze de ideeën van de VON, waar ze achter staan, in hun eigen werkkring kunnen verbreiden op een zodanige manier dat deze geaccepteerd en in de praktijk gebracht worden. Ook het 'vertalen' van deze ideeën naar de dagelijkse lespraktijk is vaak moeilijk.

De regionalisering kan een middel zijn oplossingen hiervoor te vinden, doordat de leden daarmee een mogelijkheid geboden wordt onderling informatie uit te wisselen. Bovendien is een bundeling van krachten mogelijk.

Voor het bestuur dient de regionalisering ertoe bij te dragen, dat het meer inzicht krijgt in de behoeften van het 'veld', zodat het daar zijn beleid op kan afstemmen. Het dient er tevens voor te zorgen dat deze activiteiten 'aan de basis' een bijdrage gaan vormen in het geheel van de leerplanontwikkeling (bijv. via de CMM-vertegenwoordiger).

Het ligt voor de hand dat een decentralisatie van de vereniging moeilijk strak te organiseren valt. Het bestuur heeft dan ook niet tot taak regio's op te richten, maar het stelt zich wel ten doel de regionalisering verder van de grond te doen komen. Het ziet zijn functie hierbij als volgt:

- aktiverend: Het (doen) organiseren van centrale activiteiten in de regio's (CMM-volggroep; ledendagen).
- stimulerend: het (laten) versterken van veel informatie over de regionalisering, in samenwerking met de MOER-redactie; het verlenen van startsubsidies en verdere financiële steun.
- koördinerend: het bestuur dient verbindingslijnen te leggen tussen verschillende

groeperingen, waardoor een mogelijk al te groot isolement wordt voorkomen (organiseren van landelijke contactdagen voor regionaliseerders; het aanleggen van een administratie van 'kader', waarop een regiogroep een beroep kan doen).

3.2. MOER

MOER blijft zes maal per jaar verschijnen. Het is niet uitgesloten dat voor de druktechnische verzorging van MOER naar een andere producent gezocht zal worden. MOER heeft de status van een beleidsuitvoerend orgaan. Een konsekwentie hiervan is dat de MOER-redactie voor haar redactionele beleid verantwoording verschuldigd is aan de ledenvergadering. Het gesprek tussen het bestuur en de MOER-redactie over de wederzijdse taken en verantwoordelijkheden is nog gaande. Op de voorjaarsledenvergadering zal het MOER-beleid in een verder uitgewerkte vorm ter goedkeuring worden voorgelegd.

De inhoudelijke konsekwenties van de status als beleidsuitvoerend orgaan zijn:

- Ten aanzien van verenigingsactiviteiten zal de MOER-redactie zich bezinnen op de wenselijkheid van de verslaggeving hiervan.
- Ten aanzien van het moedertaalonderwijs wordt aangesloten bij onderwerpen die leven bij de leden, terwijl daarnaast recente ontwikkelingen worden gesignaleerd en geëvalueerd. MOER is primair bestemd voor de leden van de VON. Daarom zal het redactionele beleid zich in eerste instantie richten op artikelen die longitudinaal van karakter zijn, toegankelijk zijn en gemakkelijk vertaalbaar zijn naar de lespraktijk van de leden. In deze konkretisering naar de praktijk is het niet altijd mogelijk om longitudinaal te blijven. De redactie zal in ieder geval zorg dragen voor een zo veelzijdig mogelijke samenstelling van iedere jaargang.

Niet ieder artikel zal altijd even toegankelijk zijn. Toch wordt soms tot publikatie van dit soort artikelen overgegaan, omdat ze voor een wat beperkter publiek binnen en buiten de VON belangrijk zijn.

3.3. KONGRES

In een brief van 8-4-1975 heeft de minister van onderwijs de VON meegedeeld dat subsidieverlening voor het jaarlijkse kongres in de toekomst 'uitsluitend zal kunnen geschieden als een activiteit van de Commissie Modernisering Moedertaalonderwijs'. Deze geheel nieuwe weg om subsidie voor het kongres te krijgen, levert nogal wat problemen op:

- 1 De VON zal een subsidie-aanvraag bij de CMM moeten voorzien van een gedegen verantwoording, om de kans op toekenning zo groot mogelijk te maken.
- 2 Desondanks valt moeilijk te voorspellen wat voor standpunt de CMM n.a.v. een dergelijk verzoek van de VON zal innemen.
- 3 Evenmin is duidelijk hoe lang het zal duren voordat er over zo'n aanvraag een beslissing is genomen.

Het bovenstaande heeft tot gevolg dat

- er in het voorjaar 1976 onmogelijk een kongres gerealiseerd kan worden.
- de VON zich in deze beleidsnota duidelijk moet uitspreken over doel en opzet van de konferentie.

Dit laatste is om nog een andere reden dringend gewenst. Uit de evaluatieverslagen van de voorgaande kongressen is duidelijk gebleken dat het organiseren van een landelijke konferentie geen kleinigheid is en dat het met het jaar moeilijker werd om mensen aan te trekken die hiervoor voldoende tijd beschikbaar hadden. Steeds vaker moest er een beroep worden gedaan op 'instituten', die wél over voldoende tijd en mankracht konden beschikken. Dat deze instellingen voor een deel het gezicht van de VON-kongressen mee zijn gaan bepalen, zal duidelijk zijn. Het gevaar dat hierin schuilt, weegt des te meer, daar een kongres dat echt beleidsuitvoerend is, een langere voorbereidingstijd vraagt dan een goed half jaar.

Het doel van het kongres is de leden een gelegenheid te bieden om met elkaar na te gaan hoe ze vanuit hun eigen werksituatie vernieuwingen kunnen aanbrengen op het gebied van moedertaalonderwijs. Ieder kongres heeft een centraal thema dat 'leeft' in de vereniging en waarmee de konferentie dan ook een stuk van het beleid uitvoert. De opzet in stromen zal gehandhaafd blijven, maar deze zullen wel afgestemd zijn op het centrale thema. Tevens zullen er meer 'dwarsverbindingen' zijn tussen de diverse stromen. Het kongres wordt als regel in de paasvakantie gehouden en zal vier dagen duren. Bij een landelijke opzet biedt alleen het kongrescentrum 'De Leeuwenhorst' voldoende accommodatie.

Het kongres wordt alternerend: verspreide één-thema-konferenties / een landelijke konferentie. De verspreide één-thema-konferenties dienen ter voorbereiding op de landelijke konferentie.

Het is de bedoeling nog dit voorjaar (1976) verspreide één-thema-konferenties te verwezenlijken. Iemand van het bestuur moet dit besluit bewaken.

Er wordt een werkgroep kongresbeleid ingesteld die bestaat uit: Dana Constandse, Guus de Bakker en Paul Kuyer.

3.4. COMMISSIE MODERNISERING MOEDERTAALONDERWIJS

De VON-vertegenwoordiger in de CMM heeft een tweeledige taak:

- hij brengt in de CMM opvattingen in over moedertaalonderwijs zoals die bij de VON leven en ontwikkeld worden;
- hij doet verslag in het bestuur en aan de leden over de activiteiten van de CMM, en signaleert zowel 'openingen' als 'kwalyke' ontwikkelingen. Als het om nieuwe kwesties gaat, raadpleegt het bestuur zoveel mogelijk de leden.

De VON-vertegenwoordiger kijkt met een specifiek VON-oog naar de activiteiten van de CMM. Hij vraagt zich met name steeds af: is er een evenwichtige aandacht voor alle onderwijssoorten, wordt er longitudinaal en latitudinaal gedacht en gewerkt, worden de doelen waaraan gewerkt wordt expliciet verantwoord, welke belangen worden met een bepaalde maatregel het meest gediend, is dat terecht, vergroten de genomen besluiten de ruimte voor degenen die rechtstreeks bij het onderwijs betrokken zijn, of perken ze die in, gaan leerplanontwikkeling en innovatie in een door ons gewenste richting?

De CMM-volggroep volgt 'voor eigen rekening' het doen en laten van de CMM en van de VON-vertegenwoordiger. Ze probeert de verbinding te leggen tussen het 'gehannes' aan de top (in instanties als de CMM) en het dagelijks werk in de klas.

3.5. VOLGGROEP L.B.O.

Het bestuur streeft ernaar een volggroep l.b.o. in te stellen, die het functioneren van het raamleerplan Nederlands l.b.o., dat latitudinaal van opzet is (zie 2.2.), op de verschillende scholen kritisch begeleidt.

3.6. VOLGGROEP KLEUTER/BASISONDERWIJS

Het bestuur wil een volggroep 'integratie kleuter/basisonderwijs' doen ontstaan, die zich bezighoudt met het volgen van de innovatiekommissie en de publikaties die vrijkomen omtrent de resultaten van de experimenteerscholen. Dit is belangrijk omdat de VON een longitudinale aanpak van het moedertaalonderwijs wil waarborgen (zie ook 2.1.).

3.7. KONTAKTEN MET VON-BELGIË

VON-België heeft de Nederlandse VON verzocht gezamenlijk een 'mini'-konferentie in Zuid-Nederland te organiseren over de problematiek rond de kwestie schooltaal/milieutaal. Het bestuur streeft ernaar dit te verwezenlijken.

Het moet ook mogelijk zijn dat regionale groepen van de voorbereiding en/of de resultaten van deze mini-konferentie profiteren.

3.8. SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

Het is voor het bestuur een eerste vereiste dat het zodanig is samengesteld dat het de problemen op alle terreinen van het moedertaalonderwijs snel en uit de eerste hand kan signaleren. Daarom wil het iedere vakature zo snel mogelijk vervuld zien.

3.9. KADERDAG

Het bestuur organiseert jaarlijks een kaderdag om de War, Interkom, Grammatikom, Kokopak, regionale en andere groepen zo nauw mogelijk bij het beleid te betrekken.

3.10. KONTAKTEN MET ANDERE ORGANISATIES

Als er gelijkgerichte belangen zijn, dan kan de VON incidenteel samenwerken met andere organisaties. Het is gewenst samenwerking steeds te richten op concrete doelen. Zo zal in de komende jaren de samenwerking met Levende Talen zich concentreren op het verkrijgen van taakuren voor bestuurders van verenigingen als de onze.

3.11. WAR

Het bestuur zal samen met de War de functie van deze groepering doorlichten.

3.12. OPEN SCHOOL

In de loop van 1976-1977 zal het bestuur, samen met bepaalde leden, een beeld trachten te krijgen van de mogelijkheden bij te dragen aan het project Open School.

4 FINANCIËLE MIDDELEN

Het bestuur zal ook financieel ervoor moeten zorgen dat bovenstaand beleid gerealiseerd kan worden. Dit houdt o.a. in dat ook activiteiten die van de leden uitgaan, geheel of gedeeltelijk gefinancierd zullen worden uit de middelen van de vereniging (zie 3.1.). Het bestuur zal een aantal richtlijnen hiervoor opstellen. Tevens zal het bestuur nagaan in hoeverre het bureau initiatieven van de leden kan ondersteunen.

De kontributies zullen in 1976 en 1977 evenals in 1975 naar inkomen worden geheven. Voor studenten zal er de mogelijkheid bestaan zich tegen kostprijs kollektief te abonneren op Moer. Op de hoogte van de bedragen mag het bestuur automatisch een inflatiecorrectie toepassen. Het is de bedoeling dit pas te doen als het vrij grote saldo waarover de vereniging per 1-1-1976 zal beschikken, is afgenomen tot ca f 10.000,—. Het bestuur wil dit bedrag als financiële reserve houden, zodat er tijdelijk of permanent een betaalde kracht kan worden aangetrokken, indien daartoe aanleiding bestaat.

Momenteel is de enige gesalarieerde in de VON: de administratrice. Met ingang van 1976 zullen haar werkzaamheden volledig beloond worden i.p.v. maar voor de helft. De bescheiden vergoeding die de redaktiesekretaris van Moer krijgt, zal eveneens worden verhoogd.

BEGROTING 1976

VERMOEDELIJK SALDO PER 1-1-'76		34.000
INKOMSTEN		
1 contributies	76.500	(78.000)
2 collectieve abonnementen op Moer	15.000	(10.000)
3 verkoop losse nummers/oude jaargangen Moer	1.500	(750)
4 afdracht VON-België	2.000	(1.260)
5 rente	<u>700</u>	(2.000)
totaal aan inkomsten	<u>95.700</u>	(92.010)
UITGAVEN		
1 bestuur		
1.1 onkosten (reiskosten, telefoon, porti)	4.600	(4.000)
1.2 ledenvergaderingen	750	(750)
1.3 kaderdag	250	(250)
1.4 VON-info	<u>8.000</u>	(11.500)
	13.600	(16.500)
2 administratie		
2.1 administratieve onkosten	9.000	(8.000)
2.2 loon administratrice (incl. loonbelasting en sociale lasten)	11.650	(6.125)
2.3 huur bureauimte (verlichting, verwarming)	500	(425)
2.4 onkostenvergoeding administratrice	<u>950</u>	(850)
	22.100	(15.400)
3 moer (redactioneel gedeelte)		
3.1 productie- en verzendkosten	44.000	(37.500)
3.2 honoraria auteurs	4.800	(4.800)
3.3 onkostenvergoeding redactiesecretaris	2.700	(2.280)
3.4 onkosten overige redactieleden	2.500	(2.500)
3.5 experimenten andere wijze van uitgeven	<u>3.000</u>	(—)
	57.000	(47.080)
4 war	2.500	(3.250)
5 veldactiviteiten	5.000	(5.000)
6 volggroep-CMM	1.000	(1.000)
7 propaganda	2.500	(3.000)
8 reservering voor een financieringsfonds voor eigen publicaties	20.000	(—)
9 diversen	<u>2.000</u>	(5.000)
totaal aan uitgaven	<u>125.700</u>	(96.230)

Verwacht tekort: f 30.000

- Het verwachte tekort over 1976 wordt gecompenseerd door het batig saldo dat de vereniging per 1-1-'76 had.
- De getallen tussen haakjes hebben betrekking op de begrotingsbedragen voor 1975 (Moer 75: 1).

MINISTERIE VAN ONDERWIJS EN WETENSCHAPPEN

Het bestuur van de Vereniging voor
het onderwijs in het Nederlands

Spoorlaan 38

BILTHOVEN

Uw brief van

11 september 1975

Kenmerk

OP/V3-31.848

'S-GRAVENHAGE

25 november 1975

Onderwerp

subsiëring
conferenties

Doorkiesnummer

070-742175

Naar aanleiding van uw bovenvermelde brief deel ik u mede, dat ik, in het kader van de leerplanontwikkeling, de mening ben toegedaan, dat activiteiten als de onderhavige dienen te passen in de werkzaamheden van de commissies modernisering leerplan. Wat de conferenties moedertaalonderwijs betreft sta ik dan ook op het standpunt, dat de Commissie Modernisering Moedertaalonderwijs de geëigende plaats is om na te gaan of deze initiatieven, zowel wat uitgangspunt als wat betreft de programmering, voldoen aan de criteria die zij daartoe zou willen aanleggen.

Ik wil het daarom aan het oordeel van deze commissie overlaten, of zij in haar voorstellen aan mij de conferenties als een voor de ontwikkeling van het moedertaalonderwijs belangrijke activiteit opvoert en zo ja, welke prioriteiten zij stelt binnen het budget waarmee zij rekening heeft te houden. Ik ben bereid om, als dat oordeel positief is, daarmee in de budgettering rekening te houden.

De minister van
onderwijs en wetenschappen;

(dr. J.A. van Kemenade)

NIEUWE FORMULE MOER

In de beleidsnota van dit jaar (verschenen als afzonderlijke VON-informatie) is aangekondigd dat de Moerredactie op de voorjaarsledenvergadering met nieuwe plannen voor Moer zou komen.

In het onderstaande stuk staan die nieuwe plannen.

Uitgangspunten voor een nieuwe Moer

- 1 Moer moet leesbaarder en journalistieker worden. Journalistieker wil zeggen: beter de aktualiteit volgend (macroproblemen, nieuwe ontwikkelingen in het (moedertaal)onderwijs, experimenten op scholen);
- 2 Alle elementen van het moedertaalonderwijs moeten over een hele jaargang gezien aan de orde komen;
- 3 Over de hele jaargang gezien moeten de artikelen interessant zijn voor alle onderwijsvelden (longitudinaliteit). Met name het kleuter- en basisonderwijs zullen meer aandacht krijgen.
- 4 Elk nummer zal naast theoretische achtergronden ook praktische aanwijzingen voor de praktijk bevatten;
- 5 De artikelen moeten zelfstandig kunnen functioneren en de lezer uitlokken tot eigen aktie;
- 6 Meer algemene, onderwijskundige problemen komen ook aan bod, mits ze gerelateerd zijn aan het onderwijs in het Nederlands.
- 7 Moer zal, als verenigingsblad, proberen ondersteunend te functioneren ten aanzien van verenigingsaktiviteiten.

Vormgeving

De redactie zal proberen elk nummer uit twee aspekten te laten bestaan:

- a thematisch aspekt: een meer theoretisch (en als het kan longitudinaal) hoofdartikel, gevolgd door aansluitende, gedetailleerder en konkreter (dat is met aangrijpingspunten voor de lespraktijk) artikelen. Dit gedeelte wordt afgesloten met een bibliografie.
- b elk-wat-wils-aspekt: losse artikelen waarin andere doelgroepen aan bod komen dan die waarop het thematische aspekt gericht is.

Bijvoorbeeld: het thematische aspekt is gericht op het basisonderwijs, het elk-wat-wils-aspekt is dan gericht op het voortgezet onderwijs, of de lerarenopleiding enz.

De verhouding tussen de twee aspekten zal in de praktijk wel schommelen.

Naast deze aspekten wil de redactie ruimte maken voor een rubriek 'Agenda': aankondigingen en mededelingen, ook van aktiviteiten van buiten de VON. Ook een rubriek 'Boekbesprekingen' zal een plaats krijgen.

Moer blijft zes maal per jaar verschijnen. Een niet-professionele redactie kan niet meer aan. Daarnaast denkt de redactie dat meer verschijnen de lezer zal overvoeren.

De redaktie heeft ook een andere lay-out voor ogen. Gedacht wordt aan een groter formaat, bladzijden verdeeld in twee kolommen, een strakkere letter.

Organisatie

De redaktie zal anders opgezet worden: er komt een kernredaktie van 6 leden: 5 redacteuren en een redaktiesekretaris.

De kernredaktie vergadert een keer per maand een dag, is verantwoordelijk voor de inhoudelijke kant en vormgeving, bewaakt de uitvoering van het redactiebeleid, coacht auteurs in vormgevingskwesties, volgt de ontwikkelingen in het moedertaalonderwijs en het macrogebeuren.

Ernaast komt een brede redaktie: 'veelschrijvers', gespecialiseerd in een onderdeel of onderdelen van de neerlandistiek.

De brede redaktie zegt toe meerdere artikelen per jaar te leveren, ze kan de kernredaktie adviseren over thema's, over het invullen van thema's.

De taak van de redaktiesekretaris/eindredakteur zal dermate zwaar zijn, dat daarvoor in de budgettering ruimte gelaten moet worden. De redaktie denkt aan salariering van een part-time betrekking.

Tijdschema

Halverwege 1976 moet de kernredaktie gevormd zijn. In de tweede helft van 1976 zal de kernredaktie zich al bezig houden met de voorbereiding van Moer-nieuwe-formule. Met ingang van de jaargang 1977 zal wind en weder dienende Moer nieuwe formule verschijnen.

De Moerredaktie

WERKGROEP KLEUTERONDERWIJS - LAGER ONDERWIJS

Aan allen die werkzaam zijn in het kleuter- of lager onderwijs.

De kleuterschool en lagere school hebben tot nu toe een principiële andere werkwijze. De kleuterschool gaat uit van een individuele benadering van het kind; de lagere school van een overwegend klassikale benadering: alle kinderen worden tegelijkertijd met dezelfde stof geconfronteerd. De kleuterschool begeleidt het kind in zijn totale ontwikkeling; de lagere school houdt zich minder met de totale ontwikkeling bezig dan met verschillende deelaspecten. Verder werkt de lagere school gestructureerd vanuit methodes; de kleuterschool werkt minder gestructureerd: veel kleuterleidsters kunnen moeilijk verwoorden waarmee ze bezig zijn, dit ligt concreet ook nauwelijks vast, b.v. in de een of andere methode.

Het gevolg van deze verschillende werkwijzen is, dat het taalonderwijs voor de kinderen schoksgewijs verloopt. Individuele taalgroei kan echter alleen slagen als overgangen geleidelijk plaatsvinden. Het streven van de minister naar een basisschool voor 4- tot 12-jarigen, juicht de VON dan ook toe. De VON is er tegelijkertijd wel van overtuigd,

dat je door een kleuterschool en een lagere school gewoon samen te voegen, nog geen basisschool krijgt. Hiervoor is een totale verandering binnen het onderwijs nodig. Het taalonderwijs kan ook geen geïsoleerd bestaan leiden in de nieuwe basisschool.

De VON wil in de toekomst meer aandacht besteden aan kleuter- en lager onderwijs dan voorheen. De oprichting van de werkgroep ko/lo is een begin. De openbare oprichtingsvergadering is op zaterdag 22 mei, om 10.00 uur in RASA, Pauwstraat 13A te Utrecht. De Pauwstraat is een zijstraat van de Oude Gracht, en vanaf het centraal station kunt u in tien minuten naar RASA lopen.

Meer gegevens kunt u lezen in het artikel van Ellen Loos en Martin Linthorst in deze MOER.

LEDENVERGADERING OP 22-11-1975 IN DE SOL TE UTRECHT

1 *MOER*

Verschillende MOER-lezers zijn wel eens teleurgesteld, omdat het blad te politiek en te theoretisch is geworden. De redactie wil MOER een andere opzet geven, namelijk meer longitudinaal en meer thematisch, waarbij het thema konkreter uitgewerkt wordt voor ieder schooltype. MOER verschijnt ook te onregelmatig. De redactie van MOER levert de kopie wel eens een beetje te laat in, maar Muusses houdt zich niet aan de levertijd van zes weken. Hierover hebben het bestuur en de MOER-redactie een vergadering gehad met Muusses op 31-10-1975. Nu zal 1976 beschouwd worden als een jaar waarin Muusses uitgetest wordt.

2 *De ledenspreiding van de VON*

De regionale groepen hebben het idee dat in de VON het l.b.o., het vormingswerk, het kleuteronderwijs en het lager onderwijs onvoldoende vertegenwoordigd zijn. Als nieuwe leden zich aanmelden wordt altijd gevraagd aan welk schooltype ze verbonden zijn. Toch kun je op grond hiervan geen duidelijk beeld krijgen van de spreiding van de leden over de diverse schooltypen, omdat VON-leden erg snel van schooltype veranderen. Als het bestuur over exakte gegevens t.a.v. de spreiding beschikt, zullen die gepubliceerd worden in MOER. Verder ziet het bestuur werving van nieuwe leden niet als zijn eerste taak. De vereniging is zo groot geworden dat propaganda vooral gericht moet zijn op de leden zelf. De leden moeten iets van zichzelf in de VON herkennen.

3 *De spelling*

In 'het beste uit MOER' is veel aandacht aan spelling besteed, op verzoek van veel P.A.'s, Klossen, Lerarenopleidingen en Didaktische Instituten van Universiteiten. De Vereniging voor Wetenschappelijke Spelling verzoekt de VON de NFO te benaderen over een nieuwe spellingactie. De ledenvergadering steunt dit verzoek niet. Spelling ligt op het moment politiek erg moeilijk. De CMM wil zich ook niet bezighouden met spelling, omdat het niet uitsluitend een onderwijsaangelegenheid is.

4 *Het financieel beleid in 1974*

Het financieel beleid in 1974 wordt goedgekeurd.

Kwikkgroepen blijken niet allemaal op de hoogte te zijn van de mogelijkheid om subsidie te krijgen.

Er wordt een nieuwe kaskommissie ingesteld:

Wim Rombouts: 1 jaar, ter vervanging van Hans Verwey.

Ineke Twigt: 2 jaar.

5 *Het aftreden van de voorzitter*

Koos Hennephof treedt af als voorzitter. Martin Linthorst wordt waarnemend voorzitter tot voorjaar 1976. Hans Verwey wordt bestuurslid met de bedoeling dat hij voorjaar 1976 het voorzitterschap op zich neemt.

6 *De konferentie*

Tot nu toe kreeg de VON subsidie voor zijn konferentie via de afdeling 'Onderwijsvernieuwing en planning'. Eerst kwam er bericht dat de konferentie voortaan alleen gesubsidieerd zou kunnen worden als CMM-activiteit, later dat de subsidie helemaal gestaakt is. De brief van Koos Hennephof van 11-9-1975 waarin om opheldering van de argumenten voor staking van de subsidie wordt gevraagd, is nog niet beantwoord. De ledenvergadering besluit daarom dat er een nieuwe brief naar de minister moet worden gestuurd namens de ledenvergadering.

Afgezien van de subsidie wordt er druk gediskussieerd over opzet en organisatie van de konferentie. De ledenvergadering is enthousiast over het voorstel van Dana Constandse om kleine verspreide konferenties af te wisselen met een grote landelijke konferentie. De konferenties werken dan afwisselend regionaliserend en centraliserend. De verspreide kleine konferenties moeten zich bezighouden met een beperkt onderwerp.

Op de landelijke konferentie kunnen dan alle onderwerpen van de verspreide konferenties verder uitgediept worden. Door de regionale voorbereiding kan de rol van de deskundige op de konferenties weer teruggebracht worden tot die van informant.

Om zowel deze konferentieopzet te realiseren als om te trachten subsidie te krijgen, wordt een werkgroep kongresbeleid ingesteld, bestaande uit: Dana Constandse, Guus de Bakker en Paul Kuyer.

7 *De beleidsnota*

De beleidsnota wordt met enkele amendementen aangenomen. De definitieve tekst van de beleidsnota staat elders in deze VON-info.

BESTUURSVERGADERINGEN IN DECEMBER 1975 EN JANUARI 1976

1 *VON-cahiers*

De uitgave van de War voor het l.b.o. kan misschien de eerste zijn in een serie VON-cahiers. Voor zo'n serie cahiers moet wel een serie-redactie gevormd worden die bepaalde eisen gaat opstellen waaraan een VON-cahier moet voldoen.

2 *Interkom*

Interkom heeft een voorlopig gesprek gehad met het bestuur i.v.m. een subsidieaanvraag. In dit gesprek is onderscheiden: financiële verantwoording en inhoudelijke verantwoording. Ten aanzien van beide punten bestaat nog onduidelijkheid.

3 *De konferentie*

Enkele dagen na de ledenvergadering kwam een brief binnen van Minister van Kemenade over de konferentie-subsidie. Deze brief staat elders in de VON-info afgedrukt. Door dit ministeriële antwoord is de brief namens de ledenvergadering aan de minister, overbodig geworden. De kommissie kongresbeleid kan nu proberen voor de nieuwe konferentieopzet (zie verslag ledenvergadering) subsidie te krijgen. In verband met de veranderde taak van de kommissie acht het bestuur het noodzakelijk dat twee bestuursleden de kommissie aanvullen.

4 *De voorjaarsledenvergadering*

De voorjaarsledenvergadering zal gehouden worden op 8 mei.

BESTUURSVERGADERINGEN IN JANUARI EN FEBRUARI

1 *Het beste uit MOER*

De eerste druk is vrijwel uitverkocht. De bundel wordt veel als schoolboek gebruikt op pedagogische akademies en lerarenopleidingen. Er komt een tweede druk.

2 *Bestuursaanvulling*

Op de voorjaarsledenvergadering kan een nieuw bestuurslid worden gekozen voor onze vertegenwoordiging in de CMM. Truus van den Heuvel, die ook enige tijd in de volgroep CMM heeft gezeten, wil de VON in de CMM gaan vertegenwoordigen. Of er ook een nieuw bestuurslid voor het lbo voorgesteld zal kunnen worden, is nog de vraag.

3 *Konferentie*

De voorzitter voor de voorjaarskonferentie 1977 is er: Paul Kuyer.

De landelijke voorjaarskonferentie zal nog dit najaar op verschillende plaatsen in ons land worden voorbereid in kleine mini-konferenties.

4 *Propaganda*

Uit het bestuur is een propagandakommissie gevormd die zich vooral bezig zal gaan houden met de interne propaganda. De interne propaganda is belangrijker dan de externe propaganda, omdat de VON voldoende leden heeft. De vereniging hoeft niet te groeien, maar moet sterker worden. De voorjaarsledenvergadering is daarom ook bedoeld om de leden van de VON weer te activeren en bij het beleid te betrekken. Voor bepaalde activiteiten, zoals de oprichting van de werkgroep ko/lo, zal echter ook extern propaganda gemaakt worden in verschillende tijdschriften.

PLANNING BESTUURSVERGADERINGEN IN 1976

De plaats waar de bestuursvergaderingen zullen worden gehouden is op dit moment nog onbekend. In de volgende VON-info zal die gepubliceerd worden. Wie op grond van belangstelling voor een bepaald onderwerp een bestuursvergadering wil bijwonen, kan voorlopig over de plaats van de vergadering opbellen naar Lenie Versantvoort, 030 - 514499. De tijd: 18 u - 22 u.

15 april: Konferentie 1977; WAR; relatie bestuur - VON-clubs.

13 mei: Konferentie België - Nederland; relatie met Muusses.

17 juni: Konferentie 1977; evaluatie eerste half jaar a.h.v. de beleidsnota.

12 augustus: Konferentie 1977; nieuwe penningmeester.

16 september: thematisch gedeelte najaarsledenvergadering.

14 oktober: verslag van nieuwe CMM-vertegenwoordiger; huishoudelijk gedeelte van najaarsledenvergadering.

11 november:

16 december: evaluatie 1976 aan de hand van de beleidsnota.

VOLGGROEP CMM

De volggroep CMM heeft dringend behoefte aan nieuwe leden. Iedereen die aan het werk van de volggroep wil deelnemen kan contact opnemen met Hans Verwey, Beukenplein 16/III, Amsterdam, tel.: 020 - 934705.

REGIONAAL

VON-Nijmegen

Kontaktadres: Johan Eimers, Groenestraat 49, Nijmegen. Tel.: 080 - 556211.

Na onze startavond in september zijn er drie werkgroepen begonnen, en wel rond de volgende onderwerpen: taalbeheersing, dramatische expressie en projektmatig taalonderwijs. Groepjes van ongeveer acht mensen komen bij elkaar en werken hun zelf opgezet plan met elkaar uit.

Verder hebben we in oktober een bespreking gehad over de beleidsnota van het VON-Bestuur en in november een thema-avond over literatuur.

Zaterdag 15 mei wordt voor de regio Nijmegen een *moedertaaldag* georganiseerd. Men kan zich opgeven voor één van de volgende thema's:

- 1 Het beoordelen van taalmethodes voor het basisonderwijs.
- 2 Dramatische werkvormen; zelf bezig zijn en samen nagaan wat de mogelijkheden zijn in je eigen onderwijs.

- 3 Projektmatig taalonderwijs; het creëren van situaties waarin leerlingen functionele taalervaringen opdoen.
- 4 Aandacht voor kommunikatie; een (hernieuwde) kennismaking met het Engelse boek vol taallessuggesties 'Language in use'.

Deelnemers kunnen vooraf een informatiepakket toegezonden krijgen.

Aanmelding is nog mogelijk (als deze Moer op tijd verschijnt) op het bovengenoemde kontaktadres.

Deze derde Moedertaaldag van VON-Nijmegen wordt gehouden in de Calonschool, Dorpsstraat 106 te Nijmegen-Neerbosch.

De jaarcontributie voor deze regionale afdeling bedraagt f 5,—, over te maken op giro 3469153 t.n.v. Cathrien Pouw, Nijmegen.